

**ÎPS prof. univ. dr. Casian Crăciun,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

ASPECTE PRIVIND RELAȚIA DINTRE PAROHIE ȘI ȘCOALĂ ASTĂZI, ÎN ARHIEPISCOPIA DUNĂRII DE JOS *

***Abstract:** The central problem, which concerns the public opinion, the teachers and the children's parents, today, in Romania and not only, is education. "How can you educate well a child, morally, ethically and religiously?" – this is the question that eats on and animates the educational programs of the main educational factors of today and from all the times: Family, School and Church. When there are no live and true models, when the axiological criteria lost, when the educational systems or methods are out of date, the Church always seeks new solutions and methods, attractive and motivating, to keep young people closer to Christ and close to the other people, seeking a first major aim of education: man to be man for people beside him.*

For the second, much higher aim – that of acquiring the Kingdom of God by a virtuous living and a holy faith, the Church teaches the children, youth, and adults, always, "the lesson of salvation", using the "ABC of the Gospel", valid for all the times and for all categories of people.

In order to succeed, in actuality, to educate the souls of the young in the spirit of the Gospel, the Romanian Orthodox Church uses missionary and educational programs and projects of this kind, approved by the Holy Synod, the most popular and effective of these being: the catechetical program "Christ shared to children", the program for children who choose the school dropout, "Choose to Go to School", the catechism program for the adults "Way of Salvation".

The present study aims to examine how these programs succeed to achieve the communion between young people and their closeness to Christ the Savior, in Church, in the Archdiocese of Lower Danube, involving the Archdiocesan Center, the deaneries,

---

* Comunicare susținută în cadrul Congresului Internațional de Teologie „Relația dintre parohie și școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual”, desfășurat la Centrul de formare continuă *Dumitru Stăniloae* de la Facultatea de Teologie „Justinian Patriarhul” din București, 19 octombrie 2015.

parishes, priests, religion teachers and many volunteers. In this respect, the figures and the presented statistics are illustrative.

Keywords: *education, youth, teachers, educational programs, parishes, deaneries.*

1. Hristos Domnul – Pedagogul, Arhiereul și Învățătorul nostru

Investiția sigură și cu durată nelimitată în viață este, fără îndoială, educația – în sens general, pentru orice etapă istorică. Dar accentul creștin în acest preaimportant demers îl reprezintă modelul. Atunci când modelul este căutat doar în lumea aceasta, el va fi urmat atâta timp cât rezistă la dese schimbări-provocări și decăderi omenești. Dar când modelul ideal pentru o educație solidă, temeinică și elevată transcende suficiența și efemeritatea timpului limitat al viețuirii noastre pământești, atunci trebuie să începem demersul nostru de la Sursa existențială a luminării noastre, Care este Învățătorul lumii și Păstorul Veșnic – Domnul nostru Iisus Hristos. Mai este cunoscut și drept „Pedagogul ceresc”, a Cărui învățătură se desprinde din preaplinul izvoarelor harice ale Preasfintei Treimi, sau „Logosul întrupat” – „Dumnezeu Adevărat și Om adevărat”.

Din această perspectivă, Persoana Domnului nostru Iisus Hristos izvorăște și lumina învățaturii vieții veșnice, dar ne oferă și icoana autentică, modelul modelelor de urmat pentru umanitate, întrucât El învață „*ca Cel ce are putere multă*” și Cuvintele Sale au viață în ele, precum Însuși ne încredințează: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece*” (Luca 21, 33). Din acest Izvor ceresc se revarsă și învățătura menită a ne crește etapă cu etapă, prin cunoaștere, dar și prin formare morală, la măsurile „*bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos*” (Filipeni 4, 4).

Sfântul Apostol Pavel accentuează, ca nimeni altul, legătura indestructibilă dintre Hristos – Învățător și Sfințitor al vieții noastre și pedagogia creștină, care ne arată modelul sfințitor al vieții noastre, delimitându-se de învățătura cea deșartă: „*Luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filosofia și cu deșarta înșelăciune din predania omească, după înțeleșurile cele slabe ale lumii și nu după Hristos. Căci în-*

tru El locuiește, trupește, toată plinătatea dumnezeirii. Și sunteți deplini întru El...“ (Coloseni 2, 8-10).

Această realitate este evidentă și în legătura organică dintre Cuvântul (Logos) – Hristos, în Biserică și Sfintele Taine, ca mijloace reale de îndumnezeire a omului chemat, deci, să-L cunoască mai întâi pe Dumnezeu și apoi să se sfințească, spre a urca ritmic, cu ajutorul harului și prin asceză și lucrare temeinică, la asemănarea cu Creatorul¹.

Așa se explică de ce, foarte de timpuriu, în Biserică, împreună cu Sfinții Apostoli, Presbiterii și Diaconii, au apărut Dascălii sau Didascalii, cu funcția precisă de a transmite învățătura Evangheliei și, implicit, dezvoltarea acesteia în Biserică, potrivit cerințelor speciale ale vieții omului, în căutările sale existențiale, dar și vitale, reale, în această lume, cu mult folos concret și nu doar imaginar: *„Că unuia i se dă prin Duhul Sfânt cuvânt de înțelepciune, iar altuia, după același Duh, cuvântul cunoștinței. (...) Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea proroci, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor. Oare toți sunt apostoli? Oare toți sunt proroci? Oare toți învățători? Oare toți au putere să săvârșească minuni?”* (I Corinteni 12, 8 și 28-29).

Din aceste succinte considerente biblice sacre decurge, firesc, în educația și creșterea spiritual-culturală și morală a omenirii, rolul covârșitor al Sfinților Părinți – educatorii și formatorii noștri, dintre care strălucesc ca „luceferii“ pe „cerul“ umanității Sfinții mai mari Dascăli ai lumii și Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur. De-a lungul secolelor ei au fost urmași de mulțimea pedagogilor mântuirii, inclusiv în Biserica poporului român.

Să amintim, din secolele trecute, doar pe Sfinții Dosoftei, Varlaam ori Antim Ivireanul, dintre marii ierarhi, și pe teologii consacrați la noi, pr. prof. Dumitru Stăniloae, pr. prof. Ioan Gh. Coman și pr. prof. Ene Braniște, spre a ne face o imagine cât mai vie despre legătura dintre modelul consacrat pentru eternitate în educația desăvârșită și așteptările imense ale contemporaneității în acest domeniu definitoriu

---

1. Matei 19, 20 și 21.

pentru revenirea la normalitatea viețuirii pașnice și liniștite, spiritual, cultural și moral-civic.

2. Parohia și Școala – împreună pentru o educație înțeleaptă, echilibrată și realistă

Nu este locul să dezvoltăm aici și acum tema relației dintre Parohie și Școală, atât instituțional, cât mai ales comunitar, diacronic, mai ales când știm cu toții că, în România, prima școală a fost tinda bisericii, după participarea la Sfânta Liturghie a învățăcelilor. Școala modernă nu a fost și nu este străină de buna cooperare cu așezământul sacru originar din centrul spiritual al oricărei comunități. De aceea s-au și construit școlile lângă biserici, în perioada interbelică!

Mult mai folositoare însă se pare a fi acum analiza, pe cât cu putință realistă, a șanselor mari oferite de Dumnezeu, de Biserică și de români, în libertate, pentru o educație completă, din care să nu mai fie exclus Dumnezeu în viața copiilor și a tinerilor noștri, așa cum s-a dorit cu câteva decenii în urmă la noi.

Revenirea la ora de religie în școlile publice nu este și nu trebuie să fie considerată din acest punct de vedere o favoare făcută Bisericii ori clericilor, așa cum se pare, uneori, că s-ar interpreta de o parte prea secularizantă a societății moderne, ci mai curând am putea vedea cu toții acest demers, în mod realist și sincer, ca fiind un mare dat spiritual, luminos și binefăcător oricărui suflet în formare, pentru viață.

Rezultatele educaționale de până acum din Școala românească sunt și bune și încurajatoare, cu ecouri pozitive în marea majoritate a comunităților noastre parohiale și, fără îndoială, în familii și în societate. Evident, sunt încă multe de făcut, dacă analizăm realist și nuanțat lucrurile! Nu putem ignora și unele semne ale neîncrederii în educația religioasă și în dascăli, dacă observăm accentele din recente schimbări legislative impuse de asociații ale umanismului secular, temătoare de o așa-zisă „influență” prea mare a Bisericii în viața tinerilor, cu dorința de a se accentua libertatea de a-L refuza pe Dumnezeu în școală, deși El este Garantul veșnic al educației sănătoase.

În acest sens, demersurile Sfintei noastre Biserici, conjugate cu cele ale factorilor decidenți în opțiunea religioasă a copiilor și tineri-

lor, în special părinții, ne-au arătat multă responsabilitate, echilibru și speranță în continuarea bunei funcționări a orei de religie în Școala românească, atunci când s-a condiționat continuarea orei de Religie prin semnăturile/acordul părinților.

Cel mai semnificativ aspect în acest înțeles este, fără îndoială, cooperarea efectivă, coerentă și concretă dintre parohie și școală, printr-un parteneriat înțelept și binefăcătoare tuturor.

***Mărturii ale unei cooperări și slujiri
în vastul câmp al educației religioase
a copiilor și a tinerilor și rostul ei, în Eparhia Dunării de Jos***

În continuare, după ce s-au prezentat câteva principii teologice și spiritual-didactice în problema educației religioase, vom observa unele dintre aspectele mai importante privitoare la cooperarea efectivă dintre Parohie, Școală și Familie, în slujirea elevului, astăzi, la Dunărea de Jos.

De la început trebuie observat faptul că preoțimea din Eparhie nu este doar atentă și disponibilă la chemarea Bisericii de a îndruma credincioșii spre principiile educației creștine, ci și depune efectiv strădanii concrete și se implică activ la nivelul comunităților în această latură esențială a misiunii noastre.

Deși nu toți preoții sunt profesori de religie, aceasta datorită existenței corpului de cadre didactice pregătite, cvasitotalitatea păstorilor de suflete aplică în parohii **Programul sinodal „Hristos împărtășit copiilor”**. Ca exemplificare, în **369 de parohii** sunt înscriși și frecvențează cu regularitate acest program catehetic **4.875 de copii**. Sumele alocate, voluntar, pentru acest proiect, sunt în valoare totală de **92.210 lei**. Acest fapt reprezintă o mărturie concludentă a implicării parohiilor în educația tinerilor.

Programul „Alege Școala” comportă două abordări în Eparhie. Mai întâi, preoțimea este implicată în susținerea copiilor ai căror părinți sunt temporar plecați la muncă, în străinătate. Suportul spiritual-educational, dar și material este un ajutor real și o modalitate practică de limitare a riscului abandonului școlar. Apoi, în anul în curs, în câteva comunități aflate în zone defavorizate sau unde populația rromă

este majoritară, se desfășoară cu succes **programul „Alege Școala IV”** prin înființarea a trei centre de specialitate la parohiile Mărașu – jud. Brăila, Toflea – jud. Galați și Sf. Dimitrie cel Nou – municipiul Brăila. În program sunt înscriși **30 de elevi** în pericol de **abandon școlar** și **27 de elevi** integrați în structurile **„A doua șansă”**.

Un alt gen de programe școlare menite să dinamizeze cooperarea dintre Parohie și Școală, astăzi, îl constituie aplicarea prevederilor concrete din cadrul **„Parteneriatului Parohie – Școală”**, cât și ale celorlalte asociații recent înființate: **Asociația „Părinți pentru Ora de Religie”** și **Asociația Profesorilor de Religie**.

Constatăm cu bucurie constituirea a trei filiale APOR la Galați, Brăila și Tecuci, diversificate acum în toate cele opt protopopiate și în cele mai importante parohii din Eparhie.

Pe lângă ajutoarele economice oferite și în cadrul **Programului „Parohie – Școală”**, la **sărbătorile pascale**, unui număr de **3.857 copii săraci**, suma totală acordată fiind de **235.865 lei**, remarcăm entuziasmul și generozitatea păstorilor din parohii, la **începutul noului an școlar 2015-2016**, constând în oferirea a **3.605 ghiozdane** cu tot necesarul de rechizite, pentru care s-a oferit suma de **159.316 lei**.

Astfel de activități continuă și în centrele sociale eparhiale sau parohiale de la Galați și Brăila: **Orfelinatul eparhial „Sfântul Vasile cel Mare”** și **Centrul de zi „Speranța”** (**100 de copii** ajutați zilnic), **Centrul „Sfântul Spiridon”** – Galați (**40 de copii**), **Centrul „Sfântul Antonie cel Mare”** (**50 de copii**), ori la **grădinițele „Familia”** – mun. Brăila (**42 copii**) și **„Sfinții Împărați”** – loc. Ireasca. jud. Galați – (**15 copii**).

Majoritatea **cantinelor sociale** din eparhie (în număr de 25) organizează ritmic mese pentru copiii ale căror familii sunt în dificultate.

Remarcăm și **disponibilitatea profesorilor de religie**, care rezolvă cu tact și înțelepciune, zilnic, o mulțime de situații ce se ivesc atât din punct de vedere didactic, dar și concret, practic, material.

Acestei cooperări benefice în Eparhie datorăm și **situația bună a participării elevilor la ora de religie**, fără a fi perturbată, până în prezent, activitatea didactică în școli prin refuzul unor elevi de a participa la ora în cauză.

Un alt gen de programe educaționale susținute bisericește prin parohii și centrele cultural-sociale îl reprezintă concursurile la **săr-**

bătorile patronale ale orașelor Galați, Brăila și Tecuci, la care sunt antrenați în total aproximativ **5.000 de elevi**.

La **pelerajul tradițional de Sfânta Treime, la Mănăstirea Buciumeni**, participă **1000 de elevi** anual, reprezentând toate liceele și colegiile din Eparhie.

Câteva parohii continuă exemplul bun al Mănăstirii Buciumeni, prin organizarea de tabere: **Parohia Viziru** – jud. Brăila, **Parohia Liești** – mun. Tecuci, jud. Galați și **Mănăstirea Cârlomanești** – jud. Galați.

O altă latură a educației tineretului și familiilor tinerilor și școlariilor o reprezintă lucrarea efectivă, cu rezultate mulțumitoare, de aplicare a **Programului sinodal „Calea mântuirii – catehizarea adulților”**, în care, pe moment, sunt implicate activ **25 de parohii**, ai căror reprezentanți dau dovadă de maturitate, discernământ în abordarea tematicilor și echilibru în analizarea cazurilor concrete în această privință, așa cum ne cere și ne învață Biserica, în contextul unei schimbări profunde a mentalității în lumea secularizată.

4. Concluzii

În concluzie, se poate aprecia pozitiv modul de receptare și de aplicare a programelor educaționale, în marea majoritate a comunităților parohiale și de către majoritatea slujitorilor.

Mulți trebuie ajutați să ajute, întrucât împărtășesc aceeași situație precară din punct de vedere social, religios și material, ca și credincioșii zonelor defavorizate.

Cu toată mobilizarea activă și constructivă, atât preoții, cât și cadrele didactice, asemenea părinților copiilor, se confruntă cu reale dificultăți, unele de mentalitate, din cauza permanentelor atacuri la lucrarea educațională a Bisericii, îndeosebi în mass-media, cât și din cauza folosirii aproape exclusiv de către tineri a surselor virtuale de informare, care, precum observăm, nu sunt nici obiective, nici constructive, din punct de vedere spiritual-religios și moral.

De asemenea, provocările la adresa tinerilor în societatea noastră tot mai secularizată se răsfrâng, în mod concret, și asupra **factorilor educaționali: Familie, Școală și Biserică**.

Este mai mult decât înțeleaptă și utilă cunoașterea ambelor experiențe, atât cea pozitivă, cât și cea negativă, atât la nivel local eparhial, național și internațional, așa cum, din fericire, se petrec lucrurile aici, în cadrul acestui simpozion, tocmai pentru identificarea celor mai adecvate metode experimentate în această permanentă și benefică slujire educațională.

Cu speranța în binecuvântarea și ajutorul lui Dumnezeu, amintim îndemnul neîntrecutului Pedagog ceresc, Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu încetez de a vă ruga, de a vă ruga cu lacrimi și a vă cere ca, înainte de toate celelalte, să dați copiilor voștri o educație. **Dacă-ți iubești copilul, arat-o prin educația ce i-o dai.** De altfel, ai și răsplată. Ascultă ce spune Pavel: «... dacă vor stărui, cu înțelepciune, în credință, în dragoste și în sfințenie». **Crește un atlet pentru Hristos! Învață-ți copilul din prima vârstă să trăiască cu evlavie în lume! (...) Învață-ți copilul să nu pună niciun preț pe bani, nici pe slava omenească, nici numai pe viața de aici. Dacă va avea astfel de gânduri, va fi un înțelept.**”²

„Să ne străduim să le dăm copiilor noștri educație creștină, cu încredințarea că atunci când vor avea evlavie și iubire de Dumnezeu, se vor deosebi și în viața pământească prin virtuțile lor”³.

„**Nimic nu va folosi fără de religie; cu ea totul se întoarce spre folos și spre bogăție (...).** Copilul să știe să gândească ca și creștin, această înțelepciune îi va folosi mai mult decât toate celelalte. În loc să aspire la bogăție, el va avea sufletul destul de înalt pentru a disprețui bogăția. În loc de a urmări slava și onorurile lumii acesteia, el se va încununa cu splendorile veșnice. În loc de a se ambiționa spre o viață mai lungă, el va aspira la o viață divină fără de sfârșit. În loc de a fi abil, să vorbească frumos, el va avea elocvența faptelor, prestigiul pe care îl dă virtutea”⁴

---

2. Drd. Liviu Petcu, *Lumina Sfintelor Scripturi*. Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur, Editura Trinitas, Iași 2007, p. 673.

3. *Ibidem*, p. 695.

4. *Ibidem*, p. 696.